„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући гђе удове Мајна, лебарска улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 19. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 2. ФЕБРУАРА 1893. ГОДИНА XXVIII.

РАЗЛОЗИ — ДА СЕ ЉУДИ ЗАТВАРАЈУ.

О последњем избору у Илоку рекли смо и ми своју и изнели смо у кратко све, што су радиле власти, како су плашиле и застрашивале поједине бираче српске самосталне странке, како су одбијале гласове опозиције, а својим људима допуштале, да гласају два — па и три пута и, на послетку, како су неке и затвориле. Затвориле су невине људе — грађане у Беочину пре избора и одвели их жандари у Илок, где су људи остављени у тамници, да опасношћу живота дрхћу целу ноћ по оној јакој и страшној зими.

Г. Јовановић је у својој интерпелацији и ово изнео и када је о томе говорио, нашао се побуђен жупан г. Ковачевић, да га прекине с речима: имаће томе разлога! т. ј. ако су људи ухапшени, одведени жандарима у Илок и остављени да целу ноћ проведу, дрхћући од зиме у илочкоме затвору — онда је влада имала разлога, што је тако урадила.

До душе тешко је и помислити, да би се овако смело поступати и у Африци без оправданих разлога, а камо у Троједници, једној уставној држави, па био над тим уставом и бан Хедервари, се дижу из кревета ноћу, па воде по најгорој зими у друго, доста удаљено место и тамо остављају у хладној соби само они људи, који су морали нешто врло великога скривити, људи, чије кривице не спадају у преступе, него у злочине.

А што су ови људи скривили? Јесу ли убили, јесу ли украли, јесу ли подизали буну? Ништа од тога.

По што су били позвани, да као грађани бирају свога посланика радили су да изаберу онога, кога су они хтели, да изаберу човека по својој вољи и уверењу, а не човека, кога би им наметнула влада. Је ли то грех, је ли преступ, а нарочито је ли злочинство? Ако јесте и ако бан Хедервари тако далеко иде па мисли, да се сваки онај греши о закон, ко не гласа за његове људе, ако је већ дотле дошло, да жупани јавно у сабору, пред лицем целог народа и целог света говоре, да су довољни разлози да неко буде у опозицији па да га затворе, онда не би било чудновато, да се укине у Троједници устав, затвори сабор и прогласи опсадно стање. Шта вреди устав, шта вреде избори, каква парламентарност, какви посланици онде, где није просто никоме, да ради по своме уверењу, а да не дочека оно, што су дочекали они грађани у Беочину? Има ли против оваког нечувеног насиља игде призива? Зар на сабору — али ето, што се тамо каже! У место, да први бан и жупани устану и да у име угледа земље, закона и себе самих, бар не бране насиља, ако им баш не ће на пут стати, они их још оправдавају. Силом стоје на власти, силом владају, у сили им је све закон, правда и избори... па још, као да им ни то није довољно, још и даље иду и просто без икаквог обзира трпају у затвор сваког, ко се усуди дати свој глас за кандидата опозиције, ма да је у Троједници устав, уставом зајамчено изборно право, ма да народ то, готово још једино право на папиру скупо и прескупо плаћа.

Рећи ће се: влада није одговорна што каже г. жупан Ковачевић. Истина је, и ако би она и за то морала бити одговорна. Кад један жупан налази, да ваља затварати Србе самосталце у Илоку — он би их затварао у својој загребачкој жупанији. Него, ако се и не ћемо на то освртати: је ли или није одмах чим је г. Јовановић примио прве вести о насиљима у Илоку ишао к оделном предстојнику г. Дани Станковићу? И када је отишао, а овај му задао реч, да ће развидети и да не ће бити незаконитости — онда, ако посланици у Троједном сабору држе до својег достојанства и поноса ваљало би — да позову господина Станковића, нека покаже, што је урадио, да се те незаконитости не догоде и то не пре, него су се оне догодиле, да их предупреди, него и после, кад је на то био упозорен, када је задао своју реч?!

Жалосне су ово појаве, које се одигравају у Троједници и ма да смо уверени, да ће се оне када-тада највише осветити свима стубовима данашње ере, опет не радујемо им се због тога, што због појединих силника у опште ми сви јужни Словени пружамо рђаву слику целоме свету.

Ми верујемо, да је народ противан људима, који подржавају ова насиља али и то верујемо — да је жалосно и врло жалосно, да и постоји могућност, да је у рукама ових људи судбина државна. Изборне слободе гуше се, људи прогоне, киње и затварају у Троједници, и све то за што? С тога, што им се не дозвољава, да раде по својој савести и уверењу. А у тим земљама живе Словени, а и ти су људи Словени! Та шта ће и шта мора да о нашим приликама суди свет? И није ли време, да се у свима овим земљама одлучи народ на очајну уставну борбу, и законитим оружјем да учини крај оваковом стању ствари, колико у име његовог интереса, толико и у име угледа пред целим Словенством и целим светом?!

Да се ово догодило у којем изборном срезу Француске или Енглеске, што се догодило у Илоку, били дотична влада остала и 24 сата у власти. Да је онако одговорио какав француски или енглески владин посланик, а уједно и велики чиновник, како је казао г. Ковачевић, били смео и 24 сата остати у своме звању — владиног чиновника. У другим земљама, где и владе држе до свога поноса и угледа, изгледало би страшно све оно, што се догађа у Троједници, — а изгледа, као да је то више ушло и у обичај, та нису ови ретки и поједини случаји. Стотине њих држе на влади Хедерварија.

Али, ми опет кажемо: уздамо се у народну свест, да ће она знати учинити крај овим насиљима и да ће доћи време, када ће се ужасом спомињати ова ера, у којој грађанима данас није слободно да врше своје изборно право по својој савести и своме уверењу.

СРПСТВО.

Србија. Ми смо говорили о нар. посланику Богдановићу, кога су власти биле притвориле, па опет пустиле и том приликом навели, како се његов притвор коси са земаљским уставом. Но сада се догодило нешто, што је горе. Власти су ових дана истога посланика позвале на неку одговорност. Он се првоме позиву није одазвао и с тога што се није одазвао, послани су жандаре, који су овога посланика оковали — и затворили!

У свима другим државама, па и у Србији, то је бар свакоме познато, постоје законска одређења, да се они, који су се оглушили на први позив, позивају и по други пут и онда може власт да напише на дотичној позивници: ако не дође, да ће га допратити оружаном силом. Овако овог пута није урађено с народним послаником. Али да је и на томе остало! Када је власт послала жандаре, не знамо какви су је руководили разлози, ако не грубе и одурне силе, да тога посланика још и окована воде преко целе вароши, њега, кога је варош бирала за свога представника, њега, који није ништа скривио!

Не може се оправдати, али може се схватити, када противник хоће над противником да искали свој јед — али оваков поступак, као што се не може оправдати, тешко га је и схватити. Од оваковог начина поступања омаловажава се закон, штети се народ, а што је најжалосније убија се углед Србије. Или није то страшно, да се на овај и оваквав начин служи једна влада против оних, које је народ изабрао, да сутра у сабору оцене њезина дела? Него, не само да се оваковим поступком губи па све стране, али питамо: што добива и што може добити влада? Презир и огорчење, а и тако, као да јој је у народу довољно и једног и другог.

Свакако ми би престали, да је могуће и овде; али за овим долази и горе. Народнога посланика само с тога, што се није одазвао првоме позиву, не само да су га оковали и окована спровели кроз варош, него су га још и затворили — и још га држе у затвору, осим ако га јуче нису пустили јер још немамо вести о томе. А за што све ово? За то што се оглушио на први позив! Не, доиста ова и овака груба сила данашње владе прелази сваку границу колико незаконитости, толико и пристојности, а о племенитости не ћемо ни да говоримо.

Најпре су му хтели створити кривицу — и нису могли. Притворили су га — и морали су га ослободити. Сада — нашли су му кривицу у ономе позиву и затворили су га! Ми опет кажемо и без ових јасних доказа, уверени смо да данашња влада у народу нема ни приближне већине — али, ако је већ жељна да остане на власти и ако не преза од свих могућих незаконитости да ту жељу постигне... бацајући на коцку и углед Србије и саме круне, која се, представљена од кр. намесника ангажује у овим незаконитостима, ипак имали би и ваљало би да кр. намесници промисле, шта се све ово ради и радили се добро и да ли они пропуштајући све ово не поткопавају основу ономе краљу, који им је поверен заједно с државом, да њега васпитају у духу Српства а државу му предаду у руке, чврсту и сретну и то само тако, када је у њој народ задовољан, а не доведен у тај положај, да се мора очајнички бранити у слободној српској земљи за своје политичке слободе!

— Многи листови доносе тачне, оригиналне наредбе либералне владе својим потчињеницима, у којима им се заповеда, шта и како морају радити само да продру на предстојећим изборима либерали. У тим се наредбама јасно и отворено упућују чиновници на незаконитости и насиља — а либерални листови, уверени да ове писмене документе не могу опровргнути, у место да ћуте, одговарају грдњама и нападајима. Радикални листови препоручују својим једномишљеницима, да сваку незаконитост туже судовима, а у своје време да ће за све то одговарати виновници — па и сами министри. Судећи по припремама либералне владе, изгледа, да ће се на овим изборима догађати онака насиља, каква су се догађала и под напредњацима.

Књижевност.

Српске народне приповијетке слијепца Раде Рапајића, побиљежио М. Кордунаш. Нови Сад 1892. Добија се код М. Бубала, Садиловац (п. Дрежник, Хрватска) по 25 новч.

Ово је трећа књига народнијех умотворина од Кордунаша. Прва и друга изиђоше прије једна за другом, и у њима је скупљач прибрао народне пјесме. Име вриједног скупљача није ново на пољу ове нар. књижевности, с њим смо се упознали читајући његове многобројне радове ове врсте у „Босанској Вили“, „Србобрану“, „Новом Васпитачу“ и др., ал појава његова у Горњој Крајини — колико ми је познато — заиста је нова. Горња Крајина, та мртва стража Српства, која до најновијег времена бијаше на пушци и ханџару, Тоскана је српског језика, обичаја и народних особина, ал — сиротиња је тамо, па у ту сиротињу нико и не залазаше, да народ упозна и да његове умне производе отргне од могућег заборава. До душе, у најновије вријеме сјетио се неко ове српске сиромаши, ал не с поштенијем намјерама, да Србинову умну тековину изнесе пред свијет као српско добро, него да је изнесе као лијепу закрпу на голој пољави народносног обиљежја наше браће „Велико-Хрвата“. Јест, познато нам је, како је „Matica Hrvatska“ прегла свом снагом, да изда неке „хрватске“ пјесме из чисто српскијех земаља: Босне, Херцеговине и Горње Крајине. У Горњу Крајину послан је од „Matice Hrvatske“ др. Љ. Марјановић, свеуч. професор.

У оваким приликама, стао је први на браник срп. умне тековине вриједни наш скупљач М. Кордунаш, те у читаве три књиге и разним листовима изнео на форум српске књижевности умно благо Срба Горњо-Крајишника, те га тијем отео од руке туђинске. О овом недозвољеном својатању туђег добра може пошт. читалац и више читати у II. књизи „Народних пјесама“ од Кордунаша.

Сама дакле тенденција, која је и ову III. књижицу изазвала, племенита је. У њој су скупљене народне приповијетке већијем дијелом кратке и шаљиве. Скупљач их је побиљежио из уста српског гуслара горњокрајишког, Вишњића, сада већ покојног Раде Рапајића. У њој је до 40 нар. приповијечица, а подељена је на четири дијела. У првом су дијелу „шаљиве срп. приповијетке“. Ове су све сада први пут штампане, једина пошљедња варијант је Вукове: „Међед, свиња и лисица“, ал много потпунија и уједно локализована на извјесна горњокрајишка мјеста. У другом су дијелу „српске народне отшалице“. Предмет народне сатире су овдје Мазињани — наши Шијаци и Језеранци — символи кукавичлука. У трећем дијелу су двије српске нар. здравице, једна је циганска. Четврти дио је врло лијеп „приложак српској нар. филозофији“. Скупљач је врло добро учинио, што је овај „приложак“ дометнуо овијем приповијеткама. Наш је народ особито даровит, што се најбоље огледа из његових пјесама и приповиједака, каквијех ни један други народ нема, а понајбоље можемо оцијенити његов бистри поглед и правилно поимање ствари из пословица и оваквијех умнијех реченица, какве је овдје скупљач дометнуо. Сва садржина ове књижице одликује се здравијем, народнијем хумором и особито чистијем језиком. Ова би књижица добро послужила и нашим филолозима, јер обилује многијем изразима, којијех нема ни у Вуковом рјечнику. Г. Кордунаш одужио се достојно дужности скупљача народнијех умотворина својом вјештином и вјерношћу, с којима је ове народне приповијетке побиљежио.

Са двије-три ријечи о овијом нар. приповијеткама имадосмо намјеру, да свратимо пажњу сваког брата Србина, који се заузима и разбира о српској мисли и књизи нам народној, на ову књижицу; саму пак књижицу најтоплије препоручујемо поштов. читалачкој публици тим прије, што је њен чисти приход намењен на добротворну цијел — за подизање надгробног споменика пок. гуслару Ради Рапајићу; а вриједном скупљачу захвални смо на његовом српском заузимању и мару за наше народно благо тим више, што видимо, да у књижевном раду служи за основу оно С. Венгерово: „Књижевник треба да буде и политички војник, а његова дјела политичке основе у белетристичком облику.“

Чаковчанин.

✝ ДР. ПРАВОСЛАВ ТРОЈАН.

Из Прага чешке престонице стиже нам жалосна вест, да је умрио овај неустрашиви борац за чешка права у 78. години свог живота. Чешки листови, а с њиме и цели чешки народ оплакују овог ветерана и као за живота, тако му и сада после смрти признају, да је то био узор-карактер, жарки родољуб и прави Чех, који се од ране младости па до свога гроба увек борио за чешку ствар, увек радио на корист своје домовине и био у првим редовима чешких бораца. Покојник се родио у Кновици год 1815. Године 1839. свршио је правничке науке и од тог доба бележи се његова политичка каријера. Год. 1848., као државни чиновник, ступио је на чело чешког покрета не обзирући се на опасности, које су претиле и њему и његовој породици. Он је те године израдио опу чувену адресу, у којој су биле обележене жеље чешког народа и неколико пута ишао је у Беч да се оне и остваре. Сви аустријски државници признају, да се њему има захвалити за чувени царски патент од 8. априла 1848. Због овог његовог родољубивог пожртвовања још онда га је Праг изабрао својим почасним грађанином, а од то доба до своје смрти непрестано су га бирали или за заступника на земаљском сабору или на царевинскоме већу. Када су у Бечу почели да кују чешкоме народу познате пунктације, а Ригер почео да попушта Немцима, против чега су онако јуначки устали Младочеси и покојни Православ Тројан је после неког времена увидео да Младочеси боље и одлучније бране чешке интересе и придружио се са свим Младочесима. У своје време овај његов прелаз био је од велике користи младочешкој странци, а и сами Старочеси признавали су, да је то за њих велики губитак. Та, по целој Чешкој политички и пријатељи и противници др. Православа Тројана признавали су, да је то родољуб без прекора, карактер достојан сваког поштовања! Покојник је био на гласу и као књижевник. Издао је више правних дела, од велике и трајне вредности, па га је с тога уважавао цели правнички свет. Тројан остаје једна између најславнијих личности у чешкој историји, културне и политичке борбе овог века! Важно је, да се овде напомене, којим је речима у заступнич-

кој бечкој кући јавио његову смрт потпредседник цар. већа Клумецки, Немац по осећајима. Он рече: „Тројан је цели свој век посветио добру свога народа и своје отаџбине. И његови политички противници морају се поклонити толиком карактеру, толикој љубави, коју је он имао за свој народ! Кад га је на умору дворитељка калуђерица опоменула да се исповеди и да се измири с Богом, он јој мирно одговори: „Драга кћери, то није нужно, ја сам се давно изравнао с Богом!“ Између многих пријатеља посетио га је при крају живота и вођа Младочеха др. Јулиус Грегр. И том приликом пружајући му руку при растанку изнемоглим и тужним гласом рече пријатељу свом: „Поздравите све моје пријатеље.“ — Учествујући у жалости наше браће Чеха за овим великим губитком кличемоо над гробом славнога Чеха др. Православа Тројана: Вечна ти слава у чешком народу у целом Словенству, а покој твојој доброј и племенитој души!

Вести из места и са стране.

Из сабора. У седници сабора Троједне Краљевине од 27. јануара интерпелисао је г. П. Јовановић владу због незаконитости, које је влада чинила још пре избора у Илоку. Ову интерпелацију поднео је г. Јовановић пре избора с тога, што су му стизале вести о тим незаконитостима и да се не би казало, да се није у своје време пријавио, да упозори владу на све што раде њезини потчињени органи. Г. Јовановић је прочитао све телеграме, које је добио и током читања и овог пута владини људи показали су се вешти у прекидању говорника и то понајвише и овог пута прекидали су га они владини посланици, који иначе никада и не говоре, само, кад је време гласају на команду, разуме се — по њиховом мишљењу: ради страначке дисциплине! Тако н. пр. важне су оне речи владиног посланика Шварца. Кад је г. Јовановић читао телеграме, послате му из Илока, Шварц га је прекинуо, питајући га: ко то пише? Ко је подписан? И кад је г. Јовановић казао: „кандидат“, т. ј. г. Коста Арсенић — онда су владиновци додали: „сада је разумљиво.“ Додали су то, као да је са свим разумљиво што се опозиција тужи на насиља, а на то не може им се него баш и одговорити: па, наравно, са свим разумљиво! Да нема насиља, нико се не би ни тужио! О приговору г. Ковачевића говоримо на другоме месту. Није могуће, а да се не осврнемо, на оне и онаке одговоре, где се тиче здравља а и живота српских бирача, који нису ништа друго скривили до то у очима владе, што су гласали по своме уверењу.

Стогодишњица. Луче се навршило 100 година од оног дана, да је богословска школа, данашња богословија, у Ср. Карловцима ступила у стоту годину свог живота. Основао је чувени српски митрополит Стратимировић. Пред овом стогодишњицом, осврћући се на користан плод ове школе, која нам је народу давала доста вредних и спремних свештеника, са жељом да у напред из ове богословије излазе све сами а прави, искрени с р п с к и - н а р о д н и свештеници, пред успоменом великог српског добротвора Стратимировића кличемо: Слава!

Исељивање у Америци. У званичноме аустријском листу изашао је извештај аустро-угарског конзула у Њу-Јорку о досељавању аустро-угарских поданика у Америку. По том извештају из Аустро-Угарске исели се сваке године њих 80.000 Највише се исељавају Далматинци из Аустрије, а из Угарске Словаци. Али врло их је много и из Тројединице. По што сви данас признају, да је исељавање најбоља сведоџба сиромаштва за ону државу, из које се исељавају, онда ми Срби, Хрвати и Словаци можемо најбоље знати: како нам је.

Беседу с игранком приређује добротворна задруга Сентомашкиња, 6. (18.) фебруара 1893. год. у дворани општинске велике гостионе у Сентомашу, у корист своје благајне. Распоред: 1. Говори г Ђура Страиħ. 2. Сентомашке гђце певају уз пратњу мушких, божићни сједален „Превјечнаго и непостижимаго“. 3. „La bele Serbe“ grande fantaisie од Рихарда Лефлера, на гласовиру свира гђца Милана Каћанска. 4. „Кад сам био на твом гробу“ из увеока Змај Ј. Јовановића, музика од Цеа, пева гђа Зорка Марковићка, на гласовиру је прати г. А. Освалд. 5. „Покајевица“, од Павла Ђулаија по преводу Благоја Бранчића, декл. г. Исидор Иванић. 6. Сентомашке гђце певају уз пратњу мушких, духовски тропар „Благословен јеси“. — Игранка.

Српску беседу приређују беловарски Срби грађани и српска омладина уз судјеловање војн. глазбе 16. пука на дан 16. фебруара 1893. по новом. Распоред: 1. „Поздрав“ говори *** 2. „Славјан“ потпури, свира војничка гласба. 3. Крушевачко „Хвалите“ од Т. Остојића, пјева мјеш. збор. 4. „Дижите школе“, од З. Ј. Ј., декламује гђица Меланија Богојевића. 5. „Боже братимства“, од Д. Јенка пјева мјеш. збор. Далматински шајкаш, „Valinger“, свира војничка глазба. 7. „Ори ми се“, пјева мјеш. збор. 8. „Крст“, од З. Ј. Ј., декламује гђца Савета Јањетовића 9. „Оче наш“, од *** пјева мјешовити збор. — Други део: Игранка.

Радосна вест. У Скадру, престоници Албаније, живе неколико српских породица, које имају своју општину. И ако их је мало а морају се, сред толико разноврсних и разнокрвних народа борити за свој опстанак, ипак ни овде није могло проћи, а да се не појави неслога. Свадише се међу собом глав није породице и отуд раздор. Жалосно је било читати по многим српским листовима, како се странке ове препиру и како полемишу једна против друге, а све из личне мржње, па се дотле дошло, да једни за инат другима нису ишли ни у цркву. Са задовољством бележимо, да су се ове завађене породице на нову годину измириле, а тако и сви Срби у Скадру. Измирише се по што су увидели, да неспоразум никад не води добру, а најмање онде, где је Срба мало, а страних много.

Земљотрес на Занти. Јавили смо, да је земљотрес на отоку Занти порушио 800 кућа и услед тога, да је 30.000 душа остало без крова. О невољама, којима су изврнгнути ови бедници, пишу атински листови толико, да су се по целој Грчкој почели купити добровољни прилози, да им се прискочи у помоћ. Краљ Ђорђе са својим синовима Константином и Николом отишао је на лице места, а на острво је приспело и неколико талијанских ратних бродова, који су пострадалом становништву донели хране.

Пресуда у панамској афери. Ми смо већ јавили, да су у панамској афери осуђени два Лесепса, на пет година затвора, а Коту, Фонтан и Ајфел, сваки на две године. Сви француски листови пишу о овој расправи и сви, без разлике, жале судбину несретног старог Лесепса, па траже да се помилује. Истина, ни један не замера суду, да Лесепс није заслужио казне, али осврћу се на његову дубоку старост, његову болест а највише његову славу. Лесепс је признат као највећи инжинирски геније овог века. Прозван је Колумбом XIX. века, ради прокопа суецког канала, а добротвором целога света. Био је члан врло многих учених и знанствених друштава, декорисан и почасном легијом. Наравно, сада кад је осуђен, морала би га по закону сва друштва брисати а хоће ли они то урадити? Лесепс о свему томе не зна ништа. Стар је и болестан. Неки листови са страхом спомињу, како ће то утицати на једног од најславнијих Француза свих времена, ако се освести, ако се мало опорави од своје болести и кад му јаве, да је осуђен, да из кревета мора у затвор ићи. Правди је задовољено. Закон је учинио своје и казнио га је. Али по што председник републике има право да помилује, по свој прилици да ће се он користити овим правом и да неће допустити, да овај гласовити човек последње дане свога живота проведе у затвору. Фонтане и Ајфел, такођер осуђени, спадају у гласовите људе. Французи сматрају Фонтана првим својим историчаром, Ајфела правим насљедником Лесепса. Но за њих се не заузимају много листови. Судбина старог Лесепса сваког је дирнула ма да говоре о једноме, који је осуђен на 5 година затвора — говоре сажаљењем. Колико је лепа појава, да се француски судови, у изрицању пресуде нису освртали на личности него на дела, која су те личности учинили, а која су кажњива — толико је још лепша појава, да француски народ ипак осећа, да је та личност, стари Лесепс, Француској учинио многа добра и много је прославио.

☛ Због празника „Сретенија“, изићи ће идући број нашега листа у петак.

Културне и књижевне белешке.

25-годишњице. Читамо у београдском „Гласнику“: 4. (16.) јан. навршило се 25 година, како је у Новом Саду преминуо Јоксим Новић, певац Л а з а р и ц е. Родио се 25. марта (6. апр.) 1807. у Вргољинама, бившем оточком граничарском пуку, те се за то и прозвао Оточанином. Отац му је био делија, срчан војник, који је у француским ратовима на сабљи задобио чин потпуковника и мађарско племство. Кад је дошао у пенсију, пресели у Срем, у своју постојбину, и настани се у Каменици код Варадина.

Јоксим је свршио гимназију у Карловцима, философију у Јени и Хали, мађарска права у Шарошпатаку, аустријска у Бечу, где је становао код славног Копитара. Дошавши из Беча кући, замери се оцу и остави родитељски дом. Ту настаде дуг период у његовом животу, из кога се по све мало зна. Толико се зна, да је прво дошао у Београд, где је у једног богатог Турчина био се из. У „Новинама Српским“ од 1834. године има у једном додатку помена о некој афери с наговешћивањем учешћа Јоксимова у њој. На сву прилику, због те ствари оде Јоксим у Босну, где се о њему изгубио сваки траг. Год. 1847. вратио се у Срем и изда своју Лазарицу, која ће увек остати драги камен у нашој песничкој књижевности. Тадашња српска омладина, прихватила је одушевљено Лазарицу уз Бранкове песме и Даничићев „Рат за српски језик. У устанку српском 1848. год. Јоксим је командовао на Думбову код Черевића и нагонио је мађарски убојни пароброд „Месароша“, да се врати у Пешту. Пошто се у Ћесарији повратио мир, Јоксим је развио обилат књижевни рад. Дуго би се морали набрајати његови списи, који су излазили у засебним књигама, или у различним часописима. Главни су му: „Лазарица“ и „Бирчанин Илија“, у стиховима, и „Старине од Старине Новака“ (ово је прво изашло у новосадској „Даници“ под насловом „Хајдучки живот“) и „Врзино коло“ (ово је изашло такође у „Даници“) у прози. Осим тога изишло је у засебним издањима: „Московија“, „Душанија“, „Милошева“, Хајдук Вељко“, „Карађорђије“, „Капетан Радич“ и једна свеска „Српства“. У рукопису остало је иза њега доста ствари, међу осталим и превод „Илијаде“.

Сетимо се поводом двадесетпетогодишњице његове смрти Јоксима Новића, певца „Лазарице“, која му у народној књижевности обезбеђује угледно место; али и његова проза одликује се једрином, лепим језиком, народним духом. Почетак његових „Старина“ спада у најбољу српску прозу.

— 25. јан. (6. фебр.) о. г. навршује се 25 година, од како је у Загребу умрло пенсионовани капетан Спиро Димитријевић. Био је родом од задарских јунакородних српских котара, па се за то презивао и Котаранин. Превео је на српски (латиницом) Пушкинова „Онјегина“, „Цигане“, „Руслану и Људмилу“, Шилерове „Разбојнике“ и др. Издао је, по цртежу, у једној талијанској књизи слику, како је Милош на Косову убио Мурата. Сетимо се овим поводом и ове верне српске душе и трудбеника на народној књизи.

— У половини овога месеца, навршило се двадесет и пет година, како је у Сомбору, у Бачкој, умрло адвокат Ђорђе Куљанчић. У својим млађим годинама певао је у „Српском Летопису“, „Српском Народном Листу“, „Драгољубу“ и др. Године 1851. изгуби вид (од модре слепоће, главкоме) и остаде слеп до смрти. Одајмо почаст спомену скромнога радника на народној књизи.

Српска школа у Цариграду. Ова школа у Цариграду напредује врло добро. За сада има она четир разреда основне и два разреда гимназије са два учитеља и два професора. Српска општина купила је једно празно место за 1200 турских лира, на ком ће месту подићи зграду за основну школу и гимназију, а по што нема довољно средстава, по што су Срби, настањени у Цариграду, већим делом сиромашни, апеловаће на све остале Србе. — И руска влада подиже у Цариграду основну школу, у коју ће примати и српску децу, а предаваће се и на српскоме језику.

Радосни су ово гласови, који нам долазе са чаробнога Босфора о настојању наше браће Срба у Цариграду, већим делом Црногораца и Далматинаца, да у туђини васпитају своју децу у српскоме духу, али по што у Цариграду постоје француске, талијанске, немачке, а сад ето и руске школе, које дотичне владе издржавају, мислимо да би ваљало, да и српска влада одреди неку припомоћ и српској школи, а не да она просто зависи од милости појединаца, кад се знаде, да у таким случајевима често и пропадају школе.

Т р г о в и н а.

Нови Сад, 1. фебруара. На данашњој житној пијаци цене су следеће: Пшеница 7 фор. 10 нов Кукуруз 3 фор 95 нов. Јечам 4 фор. 40 нов. Зоб 5 фор. Наполица 6 фор. Све од 100 килограма.

Дописница уредништва.

В. у П. Не може се у напред знати.

К. у Б. Ваља разликовати мању погрешку од веће.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Izješće trgovačko-obrtničke komore u Zagrebu za god. 1886—90.

Constantinopel, die Modestadt des Mittelalters von Theodor Ritter von Stefanović-Vilovsky.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

У намјери сам издати на свијет:

БОСАНКЕ.

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

што их момци и дјевојке пјевају при разним пригодама.

Ове сам пјесме скупио по околици Бугојна, Лијевна и Травника, има их 293 комада. По оцјени у рукопису неких признатих познаваоца нашег народног блага, ове су пјесме све љепша од љепше.

Од кога сам коју пјесму чуо, забиљежио сам, непознате сам ријечи растумачио и свакој сам пјесми наслов дао, те ће у ове збирке и садржај бити.

Да ли ће ове пјесме угледати свијета зависиће од одзива претплатника, за то молим сваког брата Србина и сестру Српкињу, да са претплатом потпомогну ово дјело; с тим би потпомогли сачувати од поплаве, која јури широм ових земаља, ово народно благо.

Књига ће изнијети 15 штампанијех табака, на чистој и укусној артији, стаје за претплатнике 75 новч. а послије, књижарска ће цијена бити 1 фор.

Рок претплате траје по Цвијети 1893. год. те ако се дотле нуждан број претплатника не одазове, новци ће се претплатницима повратити.

Скупљачима је свака једанајеста књига на дар, а ко наручи само 1 комад молим да дода 10 нов. више, како би му се књига у крстоплету послати могла.

Новци се унапријед шаљу: Штампарији Браће Јовановића у Панчево.

Молим славна уредништва српскије листова, да овај позив у својим листовима штампају.

Бугојно, о св. Сави 1893. год.

Ђорђе Т. Мариновић.

Добровољни прилози

при одржавању бала овдашњег „ветеранског друштва“, 4. фебруара п. р. 1893.

Добровољних прилога приложила су ова г. г.: По 5 фор. Теодор пл. Хирш, Велики жупан Флат, Сл. Магистрат, Новосадска Шпаркаса, Паромлинско друштво; по 3 фор. Др. Леви, Др. Ј. Грујић, Грозингер; по 2 фор. Копер свештеник, М. Соколовић, Браћа Кенигштетлер, Хефнерка, Ванковица; по 1 фор. 30 новч. Франц Мислбауер; по 1 фор. Ото Шрајбер, К. Нешковић, Стеван Шоман, Лајош Вуршт, Лаза Лукић, Др. А. Ћирић, Др. Кон, Имра Мајер, Антал Кеел, Карл Лобенштајн, Јозеф Цоцек, Лајло Зомбори, Е. Дицген, Рудолф Обермајер, Георг Книпел, Лудвиг Тауш, Д. Ћурчић, А. Плавшић, П. Сајдлинг, Антон Штенгл, Карл Нисе, Карл Цимерл, Јеленек, А. Посибљовски, Касевиц, Георг Габл, Адолф Шосбергер, П. Попадић, П. Георгевић, Чајпек, А. Левингер, Фр. Обермилер, А. Чонградац, Јозеф Фишер, Паул Ковачевић, Јом, Фил. Коп, Кевари, Шосбергер, Карл Кон, Д. Краус, Браћа Вагнер, Жукоп, М. Димовић, Игнац Урбан, Мориц Офнер, Лихтшајндл, Гајгер, Мијатовић, Рабштерн, Раксандор Панасторовић, Јов. Ернст, Браћа Кода, П. Матић, Панта Јованов; по 70 новч. Мартин Малдакер; по 50 н. М. Ледере, Н. Н. Мориц Клајн, Н. Н., А. Штајн, Милишић, Л. Теодоровић, Најберг, Штенгл, Браћа Вахтл, Мих. Нелих, Јерковић, Јанош Бенеш, Михајловић, Мандл, Молнар, П. Грин, Самуел Касевиц, Ауман, Самуел Вајс, Романовић, Паул Шул, Стефановић, Шлезак, Јозеф Маурих, Ј. Шозбергер, Самуило Лефлер, Вајвфелд, Хајнрих Бирман, Ст Филипац, Илиаш, Фр. Шпајдер, Аугуст Хергер, Рајц, Цвибах, Хас, Арновљевић, С. Нахтман, П. Шилић, П. Срданов, Шандор Берлетић, Фрац Бауер, С. Шлемендер, Виљем Јеленик, Жигмунд, П. Хемлер, Ј. Трокмајер, М. Манојловић, Н. Н. Милан Ћирић, Паја Филипац, Ижгум, Адолф Штерн, Арон Сингер, Фуик, К. Груић; по 40 н. Мориц Плес, Х. Левенберг, К. П. Флоринчек; по 30 н. Карл Цуберт, Н. Н., Вилд, Н. Н. Брајпер, Паја Руменшић, Франц Шпилер, Н. Н., Циприс, Софија, Вуиковић, Мамузић, Г. Нецков, Ј. Кани; по 25 н. Платон Ракић; по 20 новч. Самуило Фукс, Урош Јакобовић, Имра Ханга, Миша Каранов, Јован Фогл, Н. Н., Н. Н., Н. Н., Н. Н.; по 10 новч. Н. Н., Н. Н.

Овим путем изричемо јавно свима поштованим добротворима и дароватељима најтоплију благодарност.

ОГЛАСИ.

ЗА СТАРЕ И МЛАДЕ ЉУДЕ!

ПРЕПАРАТИ ЗА ОПОРАВЉАЊЕ

надлечника штабског

Др. МИЛЕРА

познати су од много година као згодни против живчаних болести и учмалости. *Особито су згодни за опорављање изнемоглих.* Цена је са тачним лекарским упутством 3 фор. 50 нов., поштом 25 н. више ради паковања.

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ САМО У

St. Georgs Apotheke,

5 Wien V. 2., Wimmergasse 33. 8—12

Велики крах!!

Последња распродаја доњи предмета

у Новом Јорку и Лондону није на миру оставио ни осталу Европу, те је услед тога једна велика творница сребрне робе приморана читаво своје стовариште због недостатка у радницима тако рећи расподавати.

Ја сам опуномоћен овај налог спровести и

п о к л а њ а м

доленаведене ствари под невиђеним ценом од **6 фор. 30 н.**

6 комада најфинији ножева са правим енгл. дршком,
6 комада амер. патент сребрних виљушака из једног комада,
6 комада амер. патент сребрних кашика за јело,
12 комада амер. патент сребрних кашика за кафу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за супу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за млеко,
6 комада енглески Викторија-служавника,
2 комада врло лепа чирака,
1 комад цедило за теј,
1 комад посипач за шећер.

42 комада.

Наведена 42 комада пре су коштали 40 фор. а сад се ево само за 6 фор. 30 новч. могу добити. — Ово америчко патент сребро скроз и скроз је бео метал, који своју сребрну белоћу кроз пуних 25 година задржава, за чега се гарантује. — За најбољи доказ да овај оглас

☛ није превара ☚

обезбеђујем се ево јавно сваком коме се послата роба не свиди, без икаква приговора уплаћену своту повратити. Зато и поново напомињем, да свако ову згодну прилику употреби и да набави овај доиста врло леп прибор ствари по тако невероватно ниској цени.

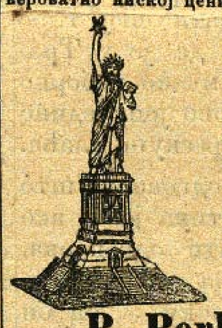

Само је онда право, ако је са означеном штитном марком.

Ствари се разашиљу само уз поузеће (Nachnahme) или кад се у напред новац пошаље.

Овом прилином и нарочито нека је препоручено за ово сребро прашак за чишћење, од којег је цена кутији 15 нов.

P. Perlberg's Agentur

der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik,

Wien, I., Deutschmeisterplatz 4/4.

Сваки који још није набавио оваку гарнитуру, нека се пожури јер су на измаку.

Извод из стиглих признања

Кроз госп. Med. Dr. Böhisch препоручени сте, молим да и мени онаку једну гарнитуру обратном поштом пошљете.

Фрајберг 27. децембра 1892. **Роберт Хилд,** штацијонс шеф.

Обратном поштом пошљите још једну исту гарнитуру — јер сте ме јако задовољили и сваку препоруку заслужујете.

Јарковац, 9. јануара 1893. **Чедомир Петров,** учитељ.

58 1—3

Власник: Славко Свет. Милетић. Главни уредник: др. Јован Пачу. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.